

NOTĂ ANALITICĂ

*privind rezultatele monitoringului financiar al activității
economico-financiare în semestrul I al anului 2024 a
întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital
integral sau majoritar de stat*

Chișinău, 2024

CUPRINS

I.	Prezentare generală.....	3
II.	Monitoringul financiar al activității economico-financiare în semestrul I al anului 2024 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.....	5
III.	Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.....	13
IV.	Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar.....	14
V.	Auditul extern și inspectarea financiară.....	19
VI.	Concluzii și recomandări.....	21

Anexe

I. Prezentare generală

La situația din 30.06.2024, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Guvernului (în continuare - Agenția Proprietății Publice), sunt incluse 163 întreprinderi de stat, cu capital social în mărime de 5033,1 mil. lei și 63 societăți comerciale cu capital de stat, capitalul social al cărora este în mărime de 13698,7 mil. lei, din care proprietatea statului – 11125,5 mil. lei sau 81,2%. Din numărul total al societăților comerciale, 49 societăți dețin capital integral sau majoritar de stat, capitalul social al cărora este în mărime de 11788,1 mil. lei, din care proprietatea statului – 10636,9 mil. lei sau 90,0%.

Din 63 societăți comerciale cu capital de stat la:

- 19 entități economice cota statului în capitalul social constituie 100%;
- 19 entități economice - de la 75,0% până la 99,9%;
- 11 entități economice - de la 50,0% până la 74,9%;
- 7 entități economice - de la 25,0% până la 49,9%;
- 1 entități economice - de la 10,0% până la 24,9%;
- 6 entități economice - până la 9,9 la sută.

Tabelul 1.1

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat conform Registrului patrimoniului public, la 30.06.2024

	Î.S.		S.C.					
	Unități	Capital social (mil.lei)	Cu cota (partea socială a) statului în capitalul social			din care cu cota (partea socială a) statului mai mare de 50%		
			Unități	Capital social (mil.lei)		Unități	Capital social (mil.lei)	
				Total	inclusiv cota (partea socială a) statului		Total	inclusiv cota (partea socială a) statului
Total conform Registrului patrimoniului public	163	5033,1	63	13698,7	11125,5	49	11788,1	10636,9
<i>din care:</i>								
- pe teritoriul Ucrainei	3	25,7	-	-	-	-	-	-
- în procedura lichidării sau insolvenței	43	291,0	18	440,8	309,9	12	388,3	294,8
- nu desfășoară activitate dar sunt înregistrate la I.P. „Agenția Servicii Publice”	26	16,3	13	32,4	5,5	7	4,1	3,0
Incluse în Lista monitorizată de MF în semestrul I, 2024, din care:	91	4700,1	-	-	-	30	11395,7	10339,1
- nu au prezentat rapoartele statistice la BNS	7	30,4	-	-	-	1	1,4	0,9
Total supuse monitoringului financiar în semestrul I, 2024	84	466,7	-	-	-	29	11394,3	10338,2

Reieșind din datele tabelului 1.1, se evidențiază că la situația din 30 iunie 2024, lista întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizate de către Ministerul Finanțelor, include 91 întreprinderi de stat cu capital social în mărime de 4700,1 mil. lei și 30 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, capitalul social al cărora constituie 11395,7 mil. lei, din care proprietatea statului – 10339,1 mil. lei sau 90,7%.

Astfel, monitoringul financiar al activității în semestrul I al anului 2024 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

a fost efectuat în baza:

- datelor cumulate din raportul „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-C „Costurile și cheltuielile entității” pentru trimestrul I și trimestrul II al anului 2024, prezentat de entități Biroului Național de Statistică;
- datelor Serviciului Fiscal de Stat cu privire la obligațiile fiscale ale entităților (calculate, achitate și restanțele admise);
- datelor cu privire la datoria sectorului public, monitorizată de către Ministerul Finanțelor conform art.12 din Legea nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.

Astfel, în perioada analizată, urmau să fie supuse monitorizării financiare 91 întreprinderi de stat și 30 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv 11 societăți comerciale cu capital integral de stat.

Urmează să remarcăm că, pe parcursul semestrului I al anului 2024 a fost încetată procedura insolvenței Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” care își desfășoară activitatea în prezent în regim obișnuit și a fost inclusă în Lista întreprinderilor monitorizate de minister. De asemenea, în semestrul I, 2024 au fost reorganizate în instituții publice Î.S. Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creangă” și Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert”. De asemenea, Î.S. „Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducerea Animalelor „Maximovca””, Î.S. Institutul de Stat de Proiectare „Ruralproiect”, Î.S. Centrul de instruire „Inmacom-Didactic”, Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect” și Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto” au fost lichidate și radiate din Registrul patrimoniului public.

Concomitent, se menționează că în perioada de raportare, din numărul total al entităților economice incluse în lista entităților monitorizate de minister, 7 întreprinderi de stat și 1 societăți comerciale nu au fost supuse monitorizării financiare întrucât nu au prezentat rapoartele statistice trimestriale Biroului Național de Statistică în modul stabilit de legislația în vigoare (anexa 1.1).

În contextul celor expuse, pentru semestrul I al anului 2024, au fost supuse monitorizării financiare 84 întreprinderi de stat și 29 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, care au prezentat rapoartele statistice trimestriale Biroului Național de Statistică pentru trimestrul I și trimestrul II al anului 2024.

Notă. La studierea rezultatelor monitoringului financiar al întreprinderilor de stat, urmează a se ține cont de faptul că, unele din întreprinderile de stat nu au fost supuse monitorizării financiare pentru rezultatele semestrului I al anului 2024. În acest sens, întru neadmiterea distorsionării datelor, evoluția veniturilor din vânzări, a costurilor și cheltuielilor și a profitului (pierderilor) va fi analizată luând în calcul baza comparabilă a entităților, ce nu include, la totalul generalizat al indicatorilor, valoarea indicatorilor întreprinderilor de stat, care în perioada similară a anului 2023, nu au prezentat

Biroului Național de Statistică raportul „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-C „Costurile și cheltuielile entității” (Î.S. pentru Silvicultură „din Taraclia”, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Maximovca” și Î.S. Sistemul de Gospodărire a Apelor „Nistru-Centru”).

Concomitent, se evidențiază că, pentru perioada de analiză a semestrului I, 2024, Î.S. „Centrul de Instruire în Domeniul Relațiilor de Muncă” și S.A. „Hotelul Chișinău” nu au fost supuse monitoringului financiar, întrucât nu au prezentat raportul statistic prenotat pentru trimestrul I și trimestrul II, 2024, motiv pentru care nu poate fi apreciată la justa valoare activitatea acestora entități pentru perioada menționată.

Astfel, Ministerul Finanțelor a efectuat monitoringul financiar pentru a obține o imagine pertinentă a situației economico-financiare a entităților cu capital de stat, reflectată în nivelul profitabilității, eficienței și riscului.

II. Monitoringul financiar al activității economico-financiare în semestrul I al anului 2024 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Mărimea veniturilor, dinamica veniturilor din vânzări

Conform datelor cumulative ale raportului generalizat „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-C „Costurile și cheltuielile entității”, se atestă că **întreprinderile de stat** au înregistrat în semestrul I al anului 2024 venituri totale în cuantum de 2801,0 mil. lei, inclusiv:

- venituri din vânzări – 2712,5 mil. lei;
- alte venituri din activitatea operațională – 88,5 mil. lei.

Potrivit bazei comparabile, valoarea veniturilor din vânzări înregistrate de întreprinderile de stat este cu 98,6 mil. lei mai mică față de semestrul I al anului 2023 (anexa 2). Micșorarea respectivă a fost generată în mare parte de micșorarea, cu peste 1,0 mil. lei, a veniturilor din vânzări la 22 întreprinderi de stat.

În particular, din numărul total al întreprinderilor de stat, conform bazei comparabile, la 38 întreprinderi de stat, veniturile din vânzări s-au majorat cu 305,1 mil. lei, iar la 38 întreprinderi de stat, veniturile din vânzări s-au micșorat cu 403,7 mil. lei, inclusiv 6 întreprinderi (Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”, Î.S. „Litoral”, Î.S. „Bacul Molovata”, Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău” și Î.S. Revista „Curier Medical”), care în *semestrul I al anului 2024* nu au înregistrat venituri din vânzări. Cele mai considerabile micșorări fiind reflectate în tabelul 2.1.

În același timp, e de menționat, că din numărul total de întreprinderi care au înregistrat venituri din vânzări, 5 întreprinderi de stat (Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Litoral”, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”, Î.S. „Bacul Molovata” și Întreprinderea agricolă de stat „Serele din Chișinău”) nu înregistrează venituri din

vânzări în semestrul I al anilor 2023-2024, iar Î.S. Revista „Curier Medical” nu înregistrează venituri din vânzări doar în semestrul I al anului 2024.

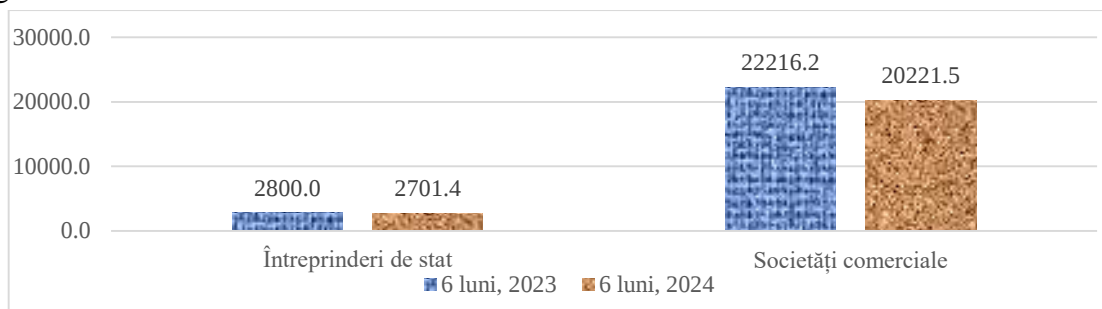

Figura 2.1. Evoluția în dinamică a veniturilor din vânzări, a întreprinderilor de stat și societăților comerciale în 6 luni, 2023-2024, conform bazei comparabile, mil. lei

De asemenea, se remarcă că în semestrul I al anului 2024 **societățile comerciale** au înregistrat venituri totale în sumă de 20221,8 mil. lei, inclusiv:

- venituri din vânzări – 20221,5 mil. lei;
- alte venituri din activitatea operațională – 0,3 mil. lei.

Potrivit datelor raportului statistic, valoarea veniturilor din vânzări înregistrate de societățile comerciale s-a diminuat cu 1994,7 mil. lei față de semestrul I, 2023 (anexa 3). Diminuarea respectivă s-a datorat diminuării veniturilor din vânzări în total la 12 societăți comerciale. Totodată, micșorarea cu peste 1,0 mil. lei a veniturilor din vânzări a fost înregistrată la 9 societăți comerciale. Cele mai considerabile diminuări ale veniturilor din vânzări au fost înregistrate de S.A. „Energocom” și sunt reflectate în tabelul 2.1.

Tabelul 2.1

Întreprinderile de stat și societățile comerciale cu cele mai mari micșorări ale veniturilor din vânzări, în perioada semestrului I al anului 2024 (mil. lei)

Nr.	Denumirea agentului economic	Micșorarea față de semestrul I, 2023
1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	191,0
2.	Î.S. „Fabrica de sticlă din Chișinău”	115,6
3.	Î.S. „Moldelectrica”	31,5
4.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	8,6
5.	Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești”	7,9
6.	Î.S. Institutul de tehnică agricolă „Mecagro”	6,2
7.	Î.S. „Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”	5,9
8.	Î.S. specializată de executarea lucrărilor de explozie „INMEX”	5,5
9.	Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni”	3,8
1.	S.A. „Energocom”	2204,3
2.	S.A. „Termoelectrica”	500,0
3.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	372,9
4.	S.A. „CET-Nord”	198,8
5.	S.A. „Drumuri Criuleni”	9,4
6.	S.A. „Franzeleuța”	8,8
7.	S.A. „Drumuri Soroca”	8,2
8.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	3,3
9.	S.A. Uzina de tractoare „TRACOM”	1,9

Din numărul total al societăților comerciale, la 17 societăți comerciale veniturile din vânzări s-au majorat cu 1314,5 mil. lei (se menționează că societatea comercială S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat ” în semestrul I al anului 2024

înregistrează venituri din vânzări, în timp ce în semestrul I al anului 2023 acestea nu au fost înregistrate). La 12 societăți, veniturile din vânzări s-au micșorat cu 3309,2 mil. lei.

Micșorarea veniturilor din vânzări, la entități, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului precedent, poate condiționa micșorarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat, fapt ce reprezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

Totodată, din 38 întreprinderi de stat care au înregistrat majorările veniturilor din vânzări, la 19 entități în semestrul I, 2024 *majorarea veniturilor din vânzări fiind mai mare de 1 milion lei* comparativ cu semestrul I, 2023, din care: Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” (cu 189,7 mil. lei), Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” (cu 31,5 mil. lei), Î.S. „Poșta Moldovei” (cu 15,0 mil. lei), Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” (cu 9,9 mil. lei), Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” (cu 8,5 mil. lei), Î.S. „pentru Silvicultură „Silva-Sud” (cu 6,9 mil. lei), Î.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici” (cu 6,4 mil. lei), Î.S. „Radiocomunicații” (cu 6,3 mil. lei), Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară” (cu 3,6 mil. lei), Î.S. „Întreprinderea Editorial-Poligrafică „Știința” (cu 3,3 mil. lei), Î.S. „Servicii Pază” (cu 3,1 mil. lei) și Î.S. „Russca” (cu 2,8 mil. lei).

În tabelul 2.2, a fost reflectată dinamica celor mai mari venituri din vânzări obținute în semestrul I al anilor 2020-2024, de către entitățile comerciale.

Tabelul 2.2

Analiza dinamicii celor mai mari venituri din vânzări la întreprinderi de stat și societăți comerciale, în semestrul I, anii 2020-2024 (mil. lei)

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii	Semestrul I, 2020	Semestrul I, 2021	Semestrul I, 2022	Semestrul I, 2023	Semestrul I, 2024
1.	Î.S. „Moldelectrica”	287,6	313,6	315,9	623,9	592,4
2.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău	0,1	0,1	0,2	196,8	386,5
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	344,7	220,3	551,3	543,7	352,7
4.	Î.S. „Poșta Moldovei”	194,2	209,0	218,0	261,1	276,1
5.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	157,6	178,3	254,8	332,3	216,7
6.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA”	38,0	50,1	41,5	76,4	107,8
7.	Î.S. „Servicii Pază”	72,9	72,3	75,7	101,4	104,5
8.	Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”	7,5	26,2	23,6	29,6	39,5
9.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	12,4	34,3	18,6	45,8	37,2
10.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	1,8	5,9	12,1	24,4	32,9
1.	S.A. „EnergoCom”	2109,1	1307,3	2226,3	10329,5	8125,1
2.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	203,7	1385,3	3109,2	3876,3	4994,8
3.	S.A. „Termoelectrica”	1327,4	1544,9	2832,1	3522,5	3022,5
4.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	979,6	967,0	1148,0	1688,5	1315,6
5.	S.A. „Moldtelecom”	794,1	813,9	802,5	817,5	847,5
6.	S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”	337,0	371,7	363,9	402,9	472,0
7.	S.A. „CET-Nord”	190,7	224,0	327,0	653,1	454,3
8.	S.A. „Franzele”	277,7	281,9	320,4	368,9	360,1
9.	S.A. „Combinatul de vinuri „Cricova”	64,7	86,8	106,8	100,6	118,3
10.	S.A. „Metalferos”	479,5	1340,5	182,0	52,3	109,6

Din numărul societăților comerciale monitorizate, majorarea veniturilor din vânzări

cu peste 1,0 mil. lei comparativ cu semestrul I, 2023, s-a înregistrat la 10 societăți, din care: la S.A. „Loteria Națională a Moldovei” veniturile din vânzări s-au majorat cu 1118,5 mil. lei, la S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” cu 69,1 mil. lei, la S.A. „Metalferos” cu 57,2 mil. lei, la S.A. „Moldtelecom” cu 30,0 mil. lei, la S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” cu 17,8 mil. lei, la S.R.L. „Arena Națională” cu circa 11,0 mil. lei, la S.A. „Drumuri Orhei” cu 2,9 mil. lei, la S.A. „Drumuri Rîșcani” și la S.A. „Barza Albă” a câte 2,3 mil. lei fiecare, iar la S.A. „Sanfarm - Prim” cu 1,8 mil. lei.

Structura veniturilor din vânzări

În structura veniturilor din vânzări înregistrate de către **întreprinderile de stat** supuse analizei în semestrul I, 2024, ponderea majoritară (70,5% sau 1903,0 mil. lei) a revenit veniturilor obținute din prestarea serviciilor, executarea lucrărilor, alte venituri din vânzări (figura 2.2), care includ *venituri încasate din serviciile prestate populației – 178,6 mil. lei și venituri obținute din serviciile prestate întreprinderilor – 1724,4 mil. lei.*

Totodată, veniturile întreprinderilor încasate din vânzarea produselor finite dețin ponderea de 21,6% sau 584,5 mil. lei, iar veniturile din contracte de leasing operațional și financiar (arenda și locațiune) au constituit 1,5% sau 40,0 mil. lei. De asemenea, din vânzarea mărfurilor s-au încasat venituri în mărime de 173,9 mil. lei (sau 6,4%), fiind constituite din venituri din vânzarea mărfurilor cu amănuntul (9,5 mil. lei) și venituri din vânzarea mărfurilor cu ridicata (164,4 mil. lei).

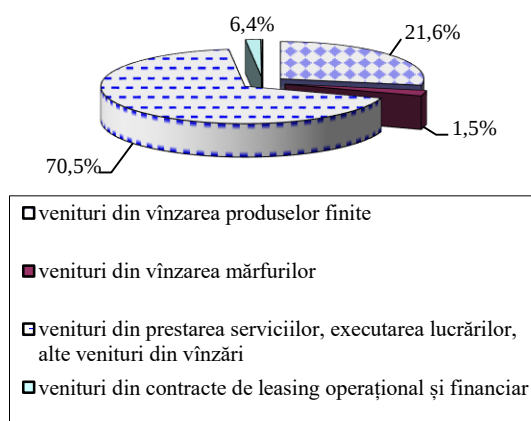

Figura 2.2. Structura veniturilor din vânzări ale întreprinderilor de stat, în sem. I, 2024

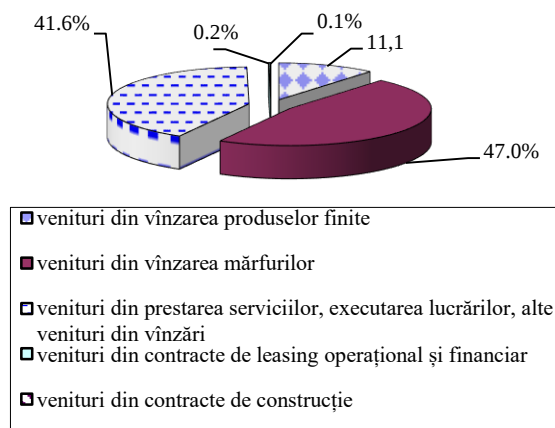

Figura 2.3. Structura veniturilor din vânzări ale societăților comerciale, în sem. I, 2024

În conformitate cu datele din figura 2.3, se menționează că ponderea majoritară în totalul veniturilor din vânzări în semestrul I, 2024 ale **societăților comerciale** este deținută de veniturile din vânzarea mărfurilor – 47,0% (sau 9496,1 mil. lei). Din valoarea totală a veniturilor din vânzarea mărfurilor 8152,8 mil. lei - reprezintă veniturile din vânzarea mărfurilor cu ridicata, iar 1343,3 mil. lei reprezintă veniturile din vânzarea mărfurilor cu amănuntul.

Veniturile societăților comerciale din prestarea serviciilor dețin 41,6% (sau 8407,4

mil. lei). Din valoarea totală a veniturilor din prestarea serviciilor 7134,4 mil. lei reprezintă veniturile din serviciile prestate populației, iar 1273,0 mil. lei reprezintă veniturile din serviciile prestate întreprinderilor.

Veniturile societăților comerciale din vânzarea produselor finite dețin 11,1% din total venituri din vânzări (sau 2253,9 mil. lei), veniturile societăților comerciale din contractele de construcții alcătuiesc circa 32,0 mil. lei sau 0,1% din totalul veniturilor din vânzări, iar veniturile din contractele de leasing operațional și financiar (arendă, locațiune) 32,1 mil. lei sau 0,2 la sută.

Potrivit datelor prezentate în tabelul 2.3, se constată că, *în structura veniturilor societăților comerciale din prestarea serviciilor*, în semestrul I, 2024, predomină veniturile din serviciile prestate populației – 84,9%, urmată de ponderea veniturilor prestate întreprinderilor – 15,1%.

La 23 întreprinderi de stat (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Moldelectrica”, Î.S. „Poșta Moldovei”, Î.S. „Centrul de Medicină al Aviației Civile a RM”, Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate „Mileștii Mici”) valoarea contabilă a mărfurilor vândute, în perioada de raportare a fost înregistrată în mărime de 158,5 mil. lei, iar la 7 societăți comerciale (S.A. „Franzețuța”, S.A. „Sanfarm-Prim”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.A. „Cartuș”, S.A. „EnergoCom”, S.A. „Barza Albă”, S.A. „Drumuri Criuleni”) valoarea contabilă a mărfurilor vândute a constituit 9266,4 mil. lei.

Mărimea, dinamica și structura costurilor și cheltuielilor

Analiza costurilor și cheltuielilor este importantă, în contextul în care, aceasta reflectă modul în care sunt utilizate resursele materiale, umane, financiare de care dispune entitatea, precum și impactul alocării acestora asupra performanțelor ei.

Prin urmare, conform datelor cumulate ale raportului generalizat „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-C „Costurile și cheltuielile entității”, se atestă că **întreprinderile de stat** aveau înregistrate costuri și cheltuieli aferente activității desfășurate în semestrul I, 2024 în sumă de 2774,6 mil. lei. *Potrivit bazei comparabile*, mărimea costurilor și cheltuielilor înregistrate de întreprinderi este cu 215,9 mil. lei mai mare comparativ cu semestrul I, 2023 (anexa 2).

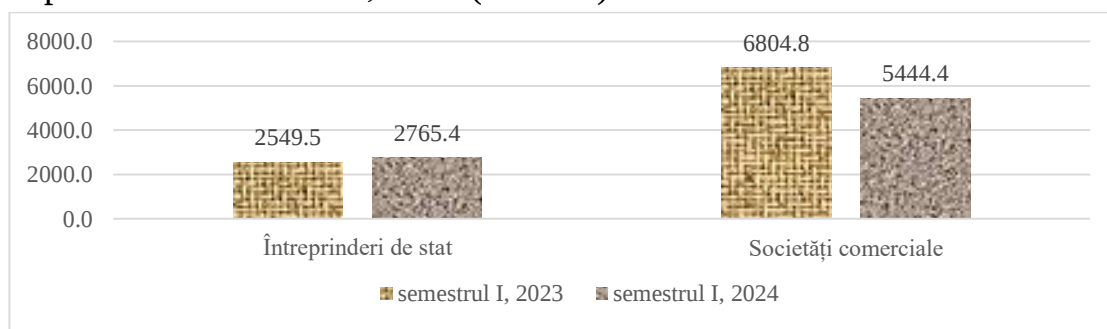

Figura 2.4. Evoluția în dinamică a costurilor și cheltuielilor operaționale întreprinderilor de stat și societăților comerciale, în 6 luni, 2023-2024, conform bazei comparabile, mil. lei

De asemenea, se constată că, **societățile comerciale** supuse monitoringului

financiar aveau înregistrate costuri și cheltuieli operaționale desfășurate în semestrul I al anului 2024 în sumă de 5444,4 mil. lei. Mărimea costurilor și cheltuielilor înregistrate de *societățile comerciale* s-a diminuat cu 1360,4 mil. lei față de semestrul I al anului 2023 (anexa 3).

Astfel, în structura costurilor și cheltuielilor operaționale **întreprinderilor de stat** înregistrate în semestrul I, 2024, ponderea majoritară (56,8% - 1573,4 mil. lei) a revenit cheltuielilor cu personalul, acestea incluzând și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii (figura 2.5).

O altă pondere semnificativă (24,3% - 671,1 mil. lei) a revenit costurilor și cheltuielilor materiale, din care cheltuielile privind materiile prime, materialele, semifabricatele cumpărate și piesele de schimb au înregistrat 186,1 mil. lei, iar costurile și cheltuielile aferente combustibilului – 92,0 mil. lei.

Totodată, amortizarea și deprecierea activelor imobilizate a constituit 9,1% (250,6 mil. lei) din total costuri și cheltuieli ale întreprinderilor de stat, iar ponderea altor costuri și cheltuieli operaționale în total costuri și cheltuieli reprezintă 4,3% (117,7 mil. lei). Din valoarea cheltuielilor menționate, costurile și cheltuielile aferente leasingului operațional și financiar (arendei și locațiunii) constituie 5,1 mil. lei, iar costurile îndatorării constituie – 4,9 mil. lei.

Concomitent, în perioada analizată, întreprinderile de stat au suportat costuri și cheltuieli aferente serviciilor (lucrărilor) prestate (executate) de terți în cadrul activității operaționale în mărime de 152,6 mil. lei (5,5% din total costuri și cheltuieli), din care: 6,2 mil. lei reprezintă costuri și cheltuieli pentru serviciile de transport, 8,3 mil. lei pentru cele de comunicații și 0,4 mil. lei pentru prelucrarea materiei prime proprii.

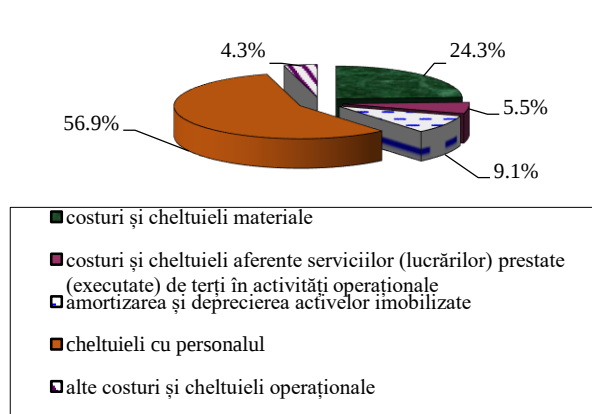

Figura 2.5. Structura costurilor și cheltuielilor întreprinderilor de stat, în sem. I, 2024

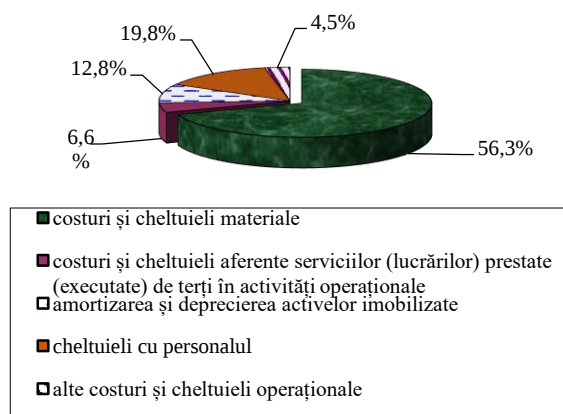

Figura 2.6. Structura costurilor și cheltuielilor societăților comerciale, în sem. I, 2024

În structura costurilor și cheltuielilor **societăților comerciale** aferente semestrului I al anului curent 56,3% (sau 3063,8 mil. lei) revin consumurilor și cheltuielilor materiale (figura 2.6). Din valoarea totală a acestora, pentru procurarea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor cumpărate și pieselor de schimb utilizate s-au cheltuit 2598,0 mil. lei, iar pentru combustibil 326,4 mil. lei.

O pondere semnificativă 19,8% (sau 1078,6 mil. lei) a revenit remunerării muncii

inclusiv contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. Amortizarea și deprecierea activelor imobilizate a constituit 12,8% (sau 699,3 mil. lei) din total costuri și cheltuieli ale societăților comerciale, iar serviciile prestate de terți au generat costuri și cheltuieli în proporție de 6,6% (sau 359,0 mil. lei). Din volumul cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți, pentru serviciile de transport s-au cheltuit 43,4 mil. lei, pentru serviciile de comunicații 14,6 mil. lei.

Ponderea altor costuri și cheltuieli operaționale înregistrate de societățile comerciale a constituit 4,5% din total costuri și cheltuieli (sau 243,7 mil. lei, din care costurile și cheltuielile privind leasingul operațional (arendă/locațiune) au constituit 22,2 mil. lei, iar costurile îndatorării (dobânzile calculate atribuite la cheltuieli) – 12,1 mil. lei).

Mărimea, dinamica profitului (pierderilor)

În semestrul I, 2024, *întreprinderile de stat* au generat, per total pierderi nete în mărime de circa 44,0 mil. lei. *Potrivit bazei comparabile*, întreprinderile de stat au generat, în semestrul I, 2024 pierderi nete în mărime de 46,4 mil. lei sau cu 223,5 mil. lei mai puțin față de semestrul I, 2023.

Tabelul 2.4

Întreprinderile de stat cu cele mai mari profituri și cele mai mari pierderi înregistrate în semestrul I al anului 2024 (mil. lei)

Nr.	Denumirea agentului economic	Semestrul I, 2023, mil. lei	Semestrul I, 2024, mil. lei	Abaterea, +/- mil. lei
	Profit:			
1.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	50,1	116,9	+66,8
2.	Î.S. „Poșta Moldovei”	12,6	41,6	+29,0
3.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	12,1	19,5	+7,4
4.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	30,1	14,7	-15,4
5.	Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva”	13,1	10,0	-3,1
6.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	3,0	4,2	+1,2
7.	I.S. pentru Silvicultură „Edineț”	2,9	2,8	-0,1
8.	I.S. pentru Silvicultură „Călărași”	8,3	2,7	-5,5
9.	I.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva”	3,0	2,3	-0,7
10.	I.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	0,7	2,3	+1,6
	Pierderi:			
1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	-77,4	-156,1	-78,7
2.	Î.S. „Moldelectrica”	+51,9	-65,0	-116,9
3.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	-8,7	-13,5	-4,8
4.	Î.S. „Radiocomunicații”	-8,1	-0,9	-7,2
5.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	+27,4	-5,9	-33,3
6.	Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”	+2,8	-4,8	-7,6
7.	I.S. pentru Silvicultură „Șoldănești”	+3,2	-4,3	-7,5
8.	Î.S. „Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice”	-3,2	-3,3	-0,1
9.	I.S. pentru Silvicultură „Strășeni”	+3,2	-2,7	-5,9
10.	Î.S. „Servicii Pază”	+4,7	-2,6	-7,3

Cel mai considerabil profit a fost obținut de Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Poșta Moldovei”, Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”, Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva”. **Cele mai mari pierderi** au înregistrat Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Moldelectrica”, Î.S.

„Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Radiocomunicații”, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”.

Societățile comerciale, în semestrul I al anului 2024 au obținut per total profit net în mărime de 1015,3 mil. lei sau cu 948,1 mil. lei mai mult față de semestrul I, 2023.

Tabelul 2.5

**Societățile comerciale cu cele mai mari profituri și
cele mai mari pierderi obținute în semestrul I al anului 2024 (mil. lei)**

Nr.	Denumirea agentului economic	Semestrul I, 2023, mil. lei	Semestrul I, 2024, mil. lei	Abaterea, +/- mil. lei
Profit:				
1.	S.A. „Termoelectrica”	-172,8	+396,3	+569,1
2.	S.A. „Energocom”	-185,1	+330,1	+515,2
3.	S.A. „Moldtelecom”	+102,5	+138,1	+35,6
4.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	+102,9	+132,8	+29,9
5.	S.A. „CET-Nord”	+2,7	+93,5	+90,8
6.	S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”	+53,8	+89,7	+35,9
7.	S.A. „Franzeluța”	-4,0	+26,2	+30,2
8.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	+1,6	+5,7	+4,1
Pierderi:				
1.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	+173,3	-167,9	-341,2
2.	S.R.L. „Arena Națională”	-11,3	-18,6	-7,3
3.	S.A. „Metalferos”	-11,7	-7,0	+4,7
4.	S.A. „Drumuri Soroca”	+4,8	-4,8	-9,6
5.	S.A. „Drumuri Criuleni”	+1,9	-3,7	-5,6
6.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	-1,7	-1,4	+0,3
7.	S.A. Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat”	-1,8	-1,2	+0,6
8.	S.A. „Drumuri Cahul”	-0,1	-1,9	-1,8

Cel mai mare profit obținut în perioada respectivă se înregistrează la S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Energocom”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”, S.A. „Franzeluța” și S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”.

Cele mai considerabile pierderi au fost generate de S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.R.L. „Arena Națională”, S.A. „Metalferos”, S.A. „Drumuri Soroca”, S.A. „Drumuri Criuleni”.

Mărimea, dinamica și structura stocurilor

Luând în considerare că, una din dovezile politicii comerciale eficiente reprezintă situația stocurilor existente în cadrul entității, se consideră oportună efectuarea unei analize privind structura și dinamica acestora.

Prin urmare, se constată că *la situația din 30.06.2024, conform bazei comparabile, întreprinderile de stat dețineau stocuri în mărime de 1446,3 mil. lei, care s-au majorat cu 183,5 mil. lei față de începutul anului 2024. Stocurile de mărfuri au fost înregistrate în valoarea de 281,7 mil. lei, iar produsele în valoare de 200,7 mil. lei. De asemenea, se remarcă că la situația din 30.06.2024 a fost înregistrată majorarea produselor cu 11,1 mil. lei și a producției în curs de execuție cu 28,8 mil. lei.*

De altfel, *situația în contabilitatea societăților comerciale care au înregistrat*

stocuri la 30 iunie 2024, în sumă de 1256,4 mil. lei, fiind cu circa 3775,7 mil. lei mai mici față de începutul anului 2024.

La finele perioadei analizate, stocurile de produse au fost înregistrate în valoare de 273,5 mil. lei, iar a mărfurilor în valoarea de 151,6 mil. lei. Totodată, la situația din 30.06.2024 a fost înregistrată majorarea stocurilor a produselor cu 18,8 mil. lei și a materialelor cu 3862,5 mil. lei față de începutul perioadei de gestiune. În același timp, produsele în curs de execuție au fost înregistrate în mărime de 281,8 mil. lei, care s-au majorat cu 8,3 mil. lei față de începutul anului 2024.

III. Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat

În conformitate cu alineatul (5), art. 12 din Legea nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Ministerul Finanțelor generalizează și monitorizează datele cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.

Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, a fost generalizată informația privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Prin urmare, se menționează că la situația din 30.06.2024 potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, întreprinderile de stat și societățile comerciale monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold al împrumuturilor în volum de 681,9 mil. lei, din care suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate de către întreprinderile de stat în mărime de – 18,1 mil. lei, iar de către societățile comerciale – 663,8 mil. lei. Datoriile sunt prezentate în următorul tabel:

Nr. d/o	Debitorul	Sold la 30.06.2023, mil.lei	Sold la 30.06.2024, mil.lei	Abaterea, +/- mil.lei	Stoc de arierate la 30.06.2024, mil.lei
1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	60,0	17,0	-43,0	-
2.	Î.S. „Russca”	0,9	1,0	+0,1	-
3.	Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală Criuleni”	0,7	0,1	-0,6	-
4.	S.A. „Moldtelecom”	367,3	480,8	+113,5	-
5.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	142,2	152,4	+10,2	-
6.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	2,7	4,9	+2,2	-
7.	S.A. „Cartuș”	4,6	3,6	-1,0	-
8.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	0,4	0,9	+0,5	-
9.	S.A. „Barza Albă”	12,4	12,9	+0,5	-
10.	S.A. „Sanfarm Prim”	-	2,0	+2,0	-
11.	S.A. „Drumuri Criuleni”	-	3,0	+3,0	-

Nr. d/o	Debitorul	Sold la 30.06.2023, mil.lei	Sold la 30.06.2024, mil.lei	Abaterea, +/- mil.lei	Stoc de arierate la 30.06.2024, mil.lei
12.	S.A. „Drumuri Rîșcani”	-	1,9	+1,9	-
13.	S.A. „Drumuri Orhei”	-	1,4	+1,4	-
TOTAL:		591,2	681,9	90,7	-

După cum se observă din datele tabelului de mai sus, cele mai mari împrumuturi interne s-au înregistrat la S.A. „Moldtelecom” – 480,8 mil. lei, S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova” – 152,4 mil. lei și Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 17,0 mil. lei.

Adițional, la situația din 30.06.2024 se atestă:

1. datorii pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor:

• Î.S. „Moldtraselectro”, în mărime de 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;

• Î.S. „Moldelectrica”, în mărime de 0,5 mil. dolari SUA și 36,3 mil. EURO;

• Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, în mărime de 29,4 mil. EURO;

• S.A. „Termoelectrica”, în mărime de 30,1 mil. EURO;

• S.A. „CET-Nord”, în mărime de 7,5 mil. EURO;

• S.A. „Energocom”, în mărime de 4,4 mil. EURO.

TOTAL general: 2144,7 mil. lei împrumuturi recreditate, din care circa 37,2 mil. lei, 1,6 mil. dolari SUA reprezintă solduri cu termen expirat.

2. datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului Î.S. „Moldtraselectro”, în mărime de 15,48 mil. lei (0,863 mil. dolari SUA), ce reprezintă sold cu termen expirat.

Este de remarcat că, neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

IV. Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar

Datorii privind impozitele și taxele

Potrivit datelor Serviciului Fiscal de Stat cu privire la obligațiile fiscale (calculate și restanțele admise), se constată că la situația din 30.06.2024, *întreprinderile de stat și societățile comerciale aveau înregistrate datorii privind impozitele și taxele față de bugetul public național* în mărime de 130,1 mil. lei inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat - 128,3 mil. lei și ale societăților comerciale - 1,8 mil. lei.

Din suma datoriilor întreprinderilor de stat, datoriile aferente plăților de bază au constituit 99,7 mil. lei, datoriile aferente penalităților - 27,7 mil. lei, iar datoriile privind

amenzile - 0,9 mil. lei (tabelul 4.1).

Tabelul 4.1

Sinteza datoriilor întreprinderilor de stat față de bugetul public național, la situația din 30 iunie 2024

(mil. lei)

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	17,2	9,6	0,9	27,7
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	16,6	1,9	-	18,5
Bugetul asigurărilor sociale de stat	40,6	12,5	-	53,1
Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	25,3	3,7	-	29,0
TOTAL	99,7	27,7	0,9	128,3

Cele mai mari datorii la situația din 30.06.2024, din suma totală a datoriilor întreprinderilor de stat, se înregistrează la:

- întreprinderile administrate de Agenția Proprietății Publice (99,7 mil. lei, în special Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Sanatoriul-Preventoriu de bază „Constructorul”, Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară”, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” etc;

- întreprinderile administrate de Administrația Națională a Penitenciarelor (17,9 mil. lei, în special Î.S. „Brănești”).

În partea ce ține de *societățile comerciale*, se menționează că din valoarea totală a datoriilor în sumă de 1,8 mil. lei, datoriile aferente plăților de bază au constituit 1,4 mil. lei, iar penalitățile - 0,4 mil. lei (tabelul 4.2). Din totalul datoriilor societăților comerciale, cele mai mari datorii au fost înregistrate de S.A. „Drumuri Criuleni” - 0,9 mil. lei, S.A. „Drumuri Cahul” și S.A. „Hotelul Chișinău” a câte 0,4 mil. lei.

Tabelul 4.2

Sinteza datoriilor societăților comerciale față de bugetul public național, la situația din 30 iunie 2024, (mil. lei)

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:		Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	
Bugetul de stat	1,3	-	1,3
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	-	-	-
Bugetul asigurărilor sociale de stat	0,1	0,4	0,5
Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	-	-	-
TOTAL	1,4	0,4	1,8

Achitări de impozite și taxe

Conform datelor Serviciului Fiscal de Stat cu privire la obligațiile fiscale (calculate și achitate), în semestrul I al anului 2024, s-au înregistrat achitări de impozite și taxe în bugetul public național în cuantum total de 1989,9 mil. lei, acestea cuprinzând achitări efectuate de întreprinderile de stat în mărime de 892,6 mil. lei și de către societățile comerciale 1097,3 mil. lei.

Achitățile efectuate de întreprinderile de stat au fost distribuite după cum urmează:

- bugetul de stat - 413,8 mil. lei (46,4%);
- bugetele unităților administrativ-teritoriale - 72,8 mil. lei (8,2%);
- bugetul asigurărilor sociale de stat - 310,1 mil. lei (34,7%);
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - 95,9 mil. lei (10,7%).

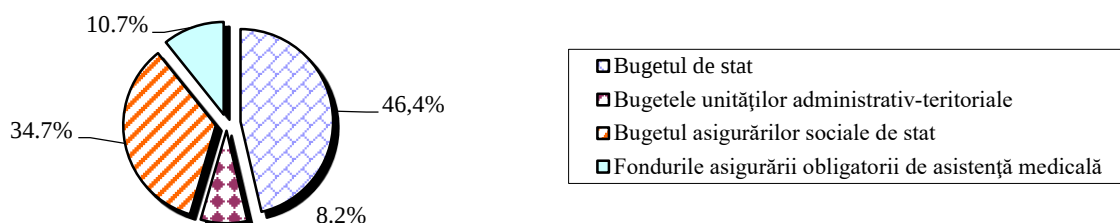

Figura 4.1. Structura achitărilor impozitelor și taxelor în bugetul public național de către întreprinderile de stat, în semestrul I al anului 2024

Cu privire la achitățile *societăților comerciale* în bugetul public național, se menționează că acestea au fost transferate către bugetul de stat în mărime de 697,0 mil. lei (63,5%); bugetele unităților administrativ-teritoriale - 73,1 mil. lei (6,7%); bugetul asigurărilor sociale de stat - 239,0 mil. lei (21,8%) și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - 88,2 mil. lei (8,0%).

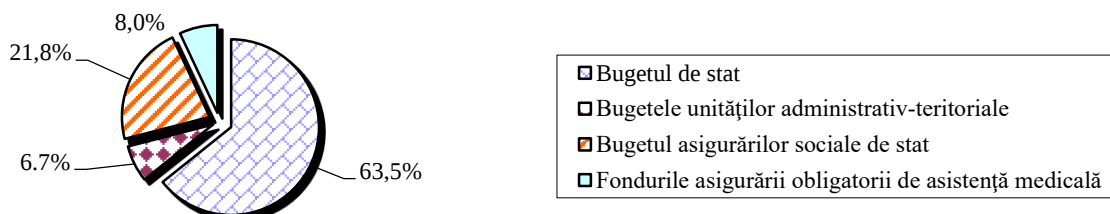

Figura 4.2. Structura achitărilor impozitelor și taxelor în bugetul public național de către societățile comerciale, în semestrul I al anului 2024

Înlesniri și facilități fiscale

Conform legislației în vigoare, *entitățile beneficiază de înlesniri și facilități fiscale la principalele tipuri de impozite*. Astfel, în semestrul I al anului 2024, doar Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și S.A. „Drumuri Criuleni” au beneficiat de *înlesniri și facilități fiscale la plata taxei pentru apă, în mărime de 280,5 mii lei și respectiv 1,0 mii lei*, încasate conform prevederilor art. 306 al Codului Fiscal și prevederilor Legii nr. 68/2005 pentru punerea în aplicare a titlului VIII al Codului Fiscal.

În conformitate cu prevederile art. 282, 283, 284 ale Codului Fiscal și prevederile Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a titlului VI al Codului Fiscal, au beneficiat de înlesniri și facilități fiscale la plata impozitului pe bunurile imobiliare, în mărime de 625,6 mii lei, Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”, Î.S. „Instituția OSC 29/6” și Î.S. „Complexul nr.1 Leova”.

La plata taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, acordate în conformitate cu prevederile art.343 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.317/2006 pentru punerea în aplicare a titlului IX al Codului Fiscal, au beneficiat de înlesniri și facilități fiscale în total în mărime de 39,1 mii. lei, din care: Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”- 13,6 mii lei și Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA”- 25,5 mii lei.

Suplimentar, în temeiul prevederilor art. 96, 103 și 104 ale Codului Fiscal, în

perioada semestrului I, 2024, entitățile au efectuat *livrări de mărfuri și servicii scutite de taxa pe valoarea adăugată (TVA), livrări de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA și livrări la cota „0” a TVA.*

Astfel, livrările de mărfuri, servicii la cota redusă a TVA, în semestrul I al anului 2024, de care au beneficiat:

- întreprinderile de stat, a constituit 260,7 mil. lei, cele mai semnificative revenind întreprinderilor administrate de Agenția „Moldsilva” - 232,9 mil. lei și întreprinderilor administrate de Agenția Proprietății Publice în mărime de 26,5 mil. lei;

- societățile comerciale, au înregistrat 4712,5 mil. lei, dintre care: S.A. „Energocom” - 4470,8 mil. lei, S.A. „Franzețuța” - 210,9 mil. lei, S.A. „Sanfarm Prim” - 26,9 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - 0,9 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - 0,8 mil. lei, S.R.L. „Arena Națională” - 0,6 mil. lei și S.A. „Drumuri Strășeni” - 0,5 mil. lei.

Livrările de mărfuri și servicii scutite de TVA, efectuate în 6 luni ale anului 2024 de:

- întreprinderile de stat, constituie 1560,2 mil. lei, cele mai semnificative livrări fiind înregistrate la întreprinderile administrate de Agenția Proprietății Publice - 1527,6 mil. lei (în mare parte Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 1174,6 mil. lei, Î.S. „Poșta Moldovei” - 272,0 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” - 30,4 mil. lei, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 12,5 mil. lei, Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - 9,0 mil. lei, Î.S. „Centrul de Medicină a Aviației Civile” - 6,0 mil. lei Î.S. Sanatoriul-Preventoriu de baza „Constructorul” - 5,6 mil. lei, Î.S. „Combinatul Poligrafic” - 5,6 mil. lei, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 5,5 mil. lei, și Î.S. „Editura Universul” - 4,2 mil. lei);

- societățile comerciale, constituie 2091,7 mil. lei, cele mai considerabile livrări scutite de TVA fiind înregistrate de: S.A. „EneGoCom” - 2089,7 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” 0,9 mil. lei și S.A. Uzina de tractoare „Tracom” - 0,6 mil. lei.

Totodată, în 6 luni, 2024, valoarea livrărilor de mărfuri și servicii la cota „0” a TVA efectuate de:

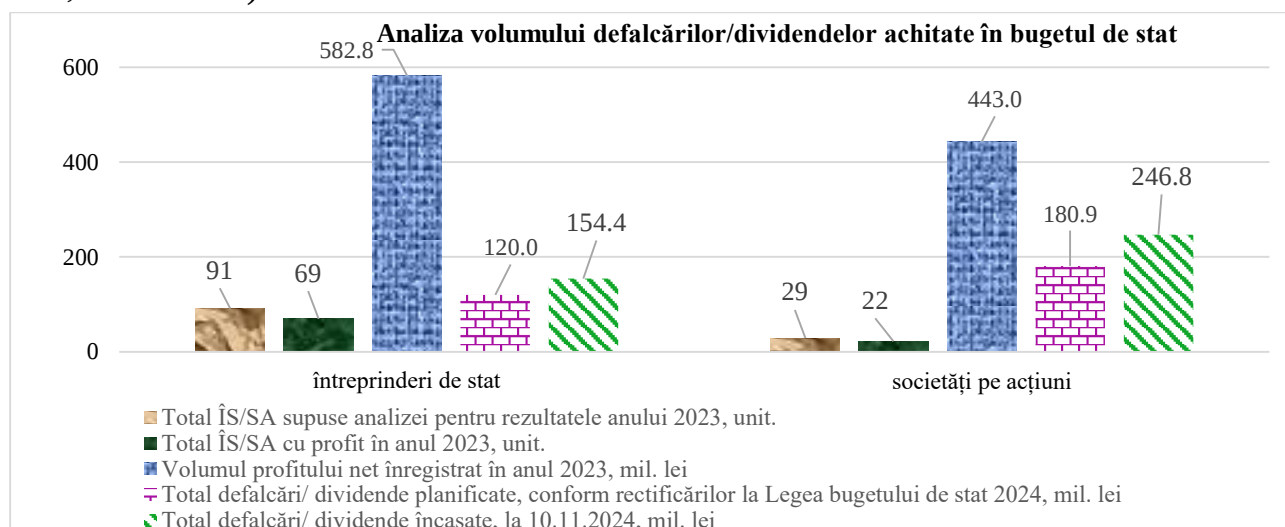
- întreprinderile de stat, constituie 965,8 mil. lei, cele mai mari livrări fiind înregistrate de întreprinderile de stat administrate de Agenția Proprietății Publice - 885,4 mil. lei (în special Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 334,8 mil. lei, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 274,8 mil. lei, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 122,9 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” - 107,7 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 16,5 mil. lei și Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 7,1 mil. lei);

- societățile comerciale, constituie 3943,1 mil. lei, cele mai semnificative livrări au fost înregistrate de S.A. „Termoelectrica” - 1976,2 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 741,5 mil. lei, S.A. „EnergoCom” - 711,9 mil. lei, S.A. „CET-Nord”

- 286,5 mil. lei, S.A. „Metalferos” - 109,5 mil. lei, S.A. „Combinatul de Vinuri „Cricova” - 59,2 mil. lei, S.A. „Franzeluța” - 49,5 mil. lei, și S.A. „Barza Albă” - 8,2 mil. lei.

Dividende, defalcări încasate

Potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2024, nr.418/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2023 de către întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 31,0 mil. lei și respectiv 140,900 mil. lei (total - 171,900 mil. lei).

Suplimentar, potrivit Legii nr.205/2024 pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr.418/2023, pentru rezultatele obținute în anul 2023 venituri ce urmează a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende au fost aprobate în sumă de 120,0 mil. lei și respectiv 180,9 mil. lei (total - 300,9 mil. lei).

În acest context atenționăm că, conform datelor Trezoreriei de Stat, întreprinderile de stat au transferat, la situația din **10.11.2024**, la bugetul de stat defalcări în mărime de 154,4 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 128,7% și dividende în mărime de 246,8 mil. lei, rata îndeplinirii fiind de 136,4%, corespunzător cu un total de 401,2 mil. lei (133,3%) față de sumele aprobate prin Legea nr.205/2024 pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr.418/2023.

În contextul celor expuse, se remarcă **că cele mai mari defalcări/ dividende** din profitul net obținut în anul 2023 au fost transferate în anul 2024 de către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 105,6 mil. lei;
2. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” - 19,7 mil. lei;
3. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - 11,9 mil. lei;
4. Î.S. Institutul de Geodezie, Prospekțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” – 1,7 mil. lei;
5. Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici - 1,6 mil. lei;
6. Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 1,3 mil. lei;

7. Î.S. „Direcția pentru exploatarea imobilului” - 1,2 mil. lei;

➤ **dividende:**

1. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - 138,3 mil. lei;

2. S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” - 46,2 mil. lei;

3. S.A. „Moldtelecom” – 44,6 mil. lei;

4. S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - 8,0 mil. lei;

5. S.A. „Franzeluța” - 3,8 mil. lei;

6. S.A. „Drumuri-Soroca” - 3,8 mil. lei.

V. Auditul extern și inspectarea financiară

Cu referire la inspectarea financiară a activității economico-financiare a entităților economice cu proprietate de stat, se menționează că în semestrul I al anului 2024, Inspekția Financiară a efectuat:

- 23 *inspectări tematiche la întreprinderile de stat;*

- 3 *inspectări tematiche la societățile comerciale cu cota statului (anexa nr. 4).*

În cadrul inspectărilor financiare au fost depistate iregularități și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil, precum și din domeniul retribuirii muncii. Dintre cele mai frecvente încălcări se remarcă:

- atribuirea unor cheltuieli și costuri la cheltuieli ordinare și necesare a întreprinderii, care nu țin de activitatea de antreprenoriat, ce duc la micșorarea profitului și diminuarea defalcărilor în bugetul de stat (cheltuieli legate de amortizarea și de întreținerea mijloacelor de transport, cheltuieli legate de salarizare, admiterea cheltuielilor neregulamentare legate de sponsorizări și donații);

- completarea neregulamentară a foilor de parcurs la mijloacele de transport;

- admiterea lipsurilor bunurilor materiale, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului public;

- admiterea creanțelor cu termenul de prescripție expirat și nerecuperarea acestora în termenul stabilit de Codul Civil;

- neefectuarea la finele anului a inventarierii datoriilor și creanțelor, neasigurând astfel confirmarea veridicității datelor contabile și situațiilor financiare;

- ratarea veniturilor în urma neîncheierii contractelor pentru darea în arendă/locățiune a patrimoniului public sau încheierii contractelor la prețuri diminuate comparativ cu cuantumul minim stabilit;

- încheierea acordurilor adiționale privind prelungirea termenelor de locățiune a unor suprafețe ale activelor neutilizate, fără acordul prealabil al fondatorului;

- casarea bunurilor uzate raportate la mijloace fixe, în lipsa autorizației de casare din partea fondatorului;

- lipsa regulamentelor interne privind modalitatea de organizare și desfășurare a achizițiilor de bunuri, materiale și servicii etc.

Despre acțiunile întreprinse întru înlăturarea încălcărilor depistate, entitățile

urmează să informeze în scris Inspectoratul Control Financiar de Stat, în termenii prescriși în actele de control, cu prezentarea documentelor confirmative. De asemenea, rezultatele inspectărilor financiare sunt remise fondatorului/acționarului majoritar corespunzător al entității economice cu capital de stat, pentru întreprinderea măsurilor cuvenite conform competenței.

De asemenea, se comunică că art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare Legii nr.246/2017) prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat sunt supuse auditului extern obligatoriu, iar situațiile financiare anuale ale întreprinderilor municipale sunt supuse auditului extern obligatoriu în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, în corespundere cu legislația contabilă*, precum și art. 88 alin. (1) al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare Legii nr.1134/1997) care prevede că *auditul obligatoriu al situațiilor financiare anuale se efectuează la entitatea de interes public și la societatea în care cota statului depășește 50% din capitalul social*.

În această ordine de idei, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art.88 alin.(1) din Legea nr.1134/1997, urmau a fi supuse 99 întreprinderi de stat și 31 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat.

În același timp, conform art.3 alin.(1) al Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (în continuare Legii nr.287/2017), întreprinderea de stat sau societatea pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social care este entitate mare, face parte din categoria *entităților de interes public*.

La rândul său, potrivit prevederilor art.4 alin.(4) al Legii nr.287/2017, entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depășește limitele a două dintre următoarele criterii:

- a) totalul activelor – 318000000 de lei;
- b) veniturile din vânzări – 636000000 de lei;
- c) numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 250.

În acest sens, conform indicatorilor înregistrați la 31.12.2023, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2023 urmau a fi supuse în total 14 entități de interes public (5 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social).

Astfel, menționăm că la situația din 30 septembrie 2024, au fost prezentate copiile rapoartelor de audit pentru 48 de entități, din care 24 întreprinderi de stat și 24 societăți pe acțiuni aferente situațiilor financiare pentru anul 2023:

-24 societăți pe acțiuni, din care 9 societăți pe acțiuni care corespund criteriilor de entitate de interes public public (S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „EnergoCom”, S.A. „Franzeluța”, S.A.

„Termoelectrica”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice- Nord”, S.A. „RED-Nord” și S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”);

-24 întreprinderi de stat, din care 4 întreprinderi de stat corespund criteriilor de entitate de interes public (Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Moldelectrica” Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” și Î.S. „Poșta Moldovei”).

În conformitate cu concluziile emise în rapoartele de audit recepționate de Ministerul Finanțelor se comunică că, pentru situațiile financiare la 13 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, a fost emisă opinia auditorului fără rezerve, iar pentru situațiile financiare la 11 întreprinderi de stat și 15 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social s-a emis opinia auditorului cu rezerve.

De asemenea, în contextul executării prevederilor art.7 alin.(2) lit.n) al Legii nr.246/2017 și art.68 alin.(6) al Legii nr.1134/1997, Ministerul Finanțelor prin scrisorile 17/04-321 din 06.08.2024 și 17-04/322 din 06.08.2024 a expediat Agenției Proprietății Publice și Agenției „Moldsilva” solicitarea privind prezentarea copiilor rapoartelor de audit pentru anul 2023. Prin urmare, Agenția „Moldsilva” prin scrisoarea nr.AM01/03-1404 din 16.09.2024 a anunțat că în cadrul întreprinderilor de stat din subordine se desfășoară procedura de selectare a entităților ce vor audita situațiile financiare pentru anul 2023, iar după finalizarea procesului în cauză, Agenția „Moldsilva” va expedia în adresa ministerului copia raportului de audit.

Totodată, se estimează că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2024, în temeiul art. 11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art. 88 alin. (1) din Legea nr. 1134/1997, urmează a fi supuse 91 întreprinderi de stat și 30 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care sînt supuse monitoringului economico-financiar pentru anul 2023 efectuat de către Ministerul Finanțelor.

VI. Concluzii și recomandări

În rezultatul monitoringului financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților comerciale, efectuat în baza datelor raportului „Cercetare statistică trimestrială Nr. 5-C „Costurile și cheltuielile entității”, datelor Serviciului Fiscal de Stat privind obligațiile fiscale (calculate, achitate și restanțele admise) și datelor privind datoria sectorului public, s-au constatat următoarele.

Potrivit bazei comparabile, per ansamblu, *valoarea veniturilor din vânzări* ale întreprinderilor de stat, înregistrate în semestrul I, 2024, s-a micșorat cu 98,6 mil. lei față de semestrul I al anului 2023, iar a societăților comerciale s-a diminuat cu 1994,7 mil. lei.

Concomitent, în semestrul I al anului curent, conform bazei comparabile, 38 întreprinderi de stat și 12 societăți comerciale din totalul entităților economice monitorizate, au înregistrat diminuări ale veniturilor din vânzări cu 305,1 mil. lei și respectiv de 3309,2 mil. lei comparativ cu semestrul I, 2023, ceea ce atrage micșorarea

taxei pe valoarea adăugată încasată la bugetul de stat și prezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

În partea ce ține de *costurile și cheltuielile suportate* de entitățile economice în semestrul I al anului 2024, se constată că valoarea costurilor și cheltuielilor întreprinderilor de stat s-a majorat, conform bazei comparabile, cu 215,9 mil. lei față de semestrul I al anului 2023, iar costurile și cheltuielile totale ale societăților comerciale s-au diminuat cu 1360,4 mil. lei.

Totodată, se remarcă că, potrivit bazei comparabile, în semestrul I al anului 2024, întreprinderile de stat au generat per total pierderi nete din activitate, în mărime de 46,4 mil. lei comparativ cu profit net înregistrat în semestrul I, 2023, iar societățile comerciale înregistrează per total profit net în mărime de 1015,3 mil. lei care s-a micșorat față de perioada similară a anului precedent cu 948,1 mil. lei.

În acest sens, se comunică că în cazul întreprinderilor de stat, cele mai mari majorări ale profitului comparativ cu semestrul I, 2023 se atestă la Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Poșta Moldovei” și Î.S. „Radiocomunicații”.

Cu referire la societățile comerciale, evidențiem cel mai mare profit obținut în perioada respectivă la S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Energocom”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „CET-Nord” și S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”.

Tabelul 4.3

Informația consolidată a principalilor indicatori financiari ai întreprinderilor de stat și societăților comerciale în 6 luni ale anului 2024, conform bazei comparabile, mil. lei

Indicatori	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale		
	sem. I, 2023	sem. I, 2024	abaterea	sem. I, 2023	sem. I, 2024	abaterea
Venituri din vânzări	2800,0	2701,4	-98,6	22216,2	20221,5	-1994,7
Costuri și cheltuieli	2549,5	2765,4	+215,9	6804,8	5444,4	-1360,4
Rezultat total, profit (pierderi)	177,1	-46,4	-223,5	+67,2	+1015,3	948,1
Î.S./S.A. cu profit	291,8	305,1	+13,3	457,5	1224,5	+767,0
Î.S./S.A. cu pierderi	-114,7	-403,7	-289,0	390,3	209,2	-181,1
Achitățile impozitelor și taxelor în BPN	715,5	892,6	+177,1	867,6	1097,3	+229,7
Datorii față de BPN, la 30.06.2024	60,3	128,3	+68,0	9,4	1,8	-7,6
Dividende/defalcări încasate din profitul net obținut în 2023 (la situația din 10.11.2024)	154,4 mil. lei (>128,7% executare față de planul rectificat)			246,8 mil. lei (136,4% executare față de planul rectificat)		

De asemenea, *valoarea stocurilor totale* înregistrate la situația din 30 iunie 2024, conform bazei comparabile de către întreprinderile de stat este de 1446,3 mil. lei, fiind cu 183,5 mil. lei mai mari față de începutul anului, iar de către societățile comerciale, este respectiv de 1256,4 mil. lei, fiind în scădere cu 3775,7 mil. lei comparativ cu începutul perioadei de gestiune.

Cu referire la relațiile entităților economice cu bugetul public național, se menționează că, la data raportării, întreprinderile de stat aveau înregistrate datorii față de bugetul public național în mărime de 60,3 mil. lei, iar societățile comerciale - 9,4 mil. lei. Totodată, în perioada semestrului I al anului gestionar, în bugetul de stat au fost

efectuate achitări de către întreprinderile de stat în mărime de 240,6 mil. lei, iar de către societățile comerciale în mărime de 529,6 mil. lei.

Suplimentar se atestă că, la situația din 30.06.2024, Î.S. „Moldtranselectro” dispune de datorii pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe **cu termen expirat** față de Ministerul Finanțelor, în mărime de 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA. Totodată, Î.S. „Moldtranselectro” are datorie cu termen expirat pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,863 mil. dolari SUA (15,4 mil. lei).

De asemenea, la situația din 30 iunie 2024, entitățile cu capital de stat monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold al împrumuturilor interne în sumă de 681,9 mil. lei. Este de remarcat că, *neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.*

Recomandări

În conformitate cu Strategia cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 911/2022, ministerele și alte autorități administrative centrale cu responsabilități în domeniile de îndeplinire a Strategiei, în limita competențelor atribuite, vor întreprinde măsurile necesare în vederea realizării obiectelor stabilite în Strategia menționată ceea ce va facilita ca statul să eficientizeze administrarea proprietății publice și să devină un proprietar responsabil, transparent și creditabil, care să asigure entităților de stat oportunități de dezvoltare și profitabilitate.

Urmare a efectuării monitoringului financiar al activității entităților economice cu capital de stat în semestrul I al anului 2024, se atestă necesitatea intensificării eforturilor autorităților publice competente de îmbunătățire a performanței în special a întreprinderilor de stat, prin accelerarea inclusiv a procesului de restructurare a unor întreprinderi de stat, a căror activitate poate cauza riscuri fiscale pentru bugetul de stat.

La nivelul autorităților publice care administrează entități economice cu capital de stat, este necesar să se întreprindă măsuri eficiente pentru intensificarea supravegherii activității entităților, inclusiv prin:

1. monitorizarea modului de înlăturare, de către entități, a încălcărilor constatate de organele de control/ entitățile de audit. Ca rezultat al examinării rapoartelor de audit prezentate de entități Ministerului Finanțelor, se atestă adesea reflectarea în constatările auditului *a unor și aceleași încălcări/ neconcordanțe* pe parcursul mai multor perioade de gestiune. Respectiv, se impune necesitatea implementării neîntârziate a

recomandărilor reflectate în rapoartele de audit, pentru a asigura veridicitatea datelor din situațiile financiare ale entităților cu capital de stat;

2. asigurarea efectuării auditului obligatoriu al situațiilor financiare la societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv și la toate întreprinderile de stat, cu transmiterea ulterioară a copiei raportului de audit către Ministerul Finanțelor de către fondator, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 484/2019 pentru aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală;

3. stabilirea ca indicator de performanță, a țintelor anuale (în %) pentru reducerea arieratelor și datoriilor acumulate, precum și implementarea măsurilor pentru achitarea datoriilor acumulate. În sensul dat, se atrage atenția că cele mai considerabile datorii față de bugetul public național la situația din 30.06.2024 se înregistrează la : Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Brănești”, Î.S. „Sanatoriul-Preventoriu de bază „Constructorul”, Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară”, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni”, Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Bender”, întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” (Î.S. pentru Silvicultură „Edineț”, Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești, Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni”), la societăți comerciale: S.A. „Drumuri Criuleni”, S.A. „Drumuri Cahul” și S.A. „Hotelul Chișinău”;

4. întreprinderea tuturor măsurilor necesare de stingere a datoriilor restante/achitare a datoriilor conform contractelor încheiate, recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, precum și cele acordate sub garanția statului;

5. identificarea urgentă a măsurilor de consolidare a disciplinei financiare în cazul întreprinderilor de stat din domeniul irigației și gospodăririi apelor, etc., care în mare măsură, înregistrează pierderi din activitatea desfășurată.

La *nivelul organelor de conducere a entităților economice cu capital de stat*, în vederea asigurării procesului de administrare eficientă a proprietății de stat, este importantă întreprinderea măsurilor de rigoare întru îmbunătățirea situației economice prin:

1. raționalizarea cheltuielilor;

2. evitarea cheltuielilor neîntemeiate și neregulamentare;

3. elaborarea unor planuri anti-criză pentru întreprinderile care nu efectuează activitatea economică;

4. reducerea costurilor variabile prin îmbunătățirea fluxului tehnologic;

5. monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților și anume a modului și termenului de recuperare al acestora, pentru a evita apariția creanțelor dubioase, compromise care nu pot fi recuperate și care generează pierderi financiare pentru entitate. În sensul dat, se comunică că potrivit rezultatelor inspectărilor financiare, precum și examinând rapoartele auditorilor asupra situațiilor financiare ale entităților cu capital de stat, se atestă că una din problemele comune cu care se confruntă entitățile cu capital de stat,

este managementul ineficient al creanțelor manifestat prin neefectuarea inventarierii anuale a acestora în vederea confirmării acestora, neîntreprinderea măsurilor timpurii cu privire la stingerea acestora pentru a nu admite creanțe compromise și a măsurilor juridice necesare pentru recuperarea creanțelor în instanța de judecată;

6. diminuarea datoriilor comerciale, precum și cele față de instituțiile financiare;

7. creșterea calității serviciilor prestate;

8. implementarea sistemului de control intern la nivel de entități, în corespundere cu cerințele legislației contabile în vigoare, a managementului riscurilor de corupție;

9. necesitatea de instruire a personalului, întru evitarea lacunelor în abilitățile profesionale ale angajaților, prin participarea la cursuri, seminare, etc. Se atestă că unele entități au slabă pregătire a personalului responsabil de înregistrarea faptelor economice;

10. actualizarea sau întocmirea după caz, a regulamentelor interne necesare desfășurării activităților entităților. Ca urmare a informațiilor din prescripțiile Inspectoratului Control Financiar de Stat, se constată că în mare parte lipsesc Regulamente privind achizițiile;

11. asigurarea transparenței procedurilor de achiziții, precum și a activității desfășurate prin publicarea informațiilor obligatorii pe pagina web etc.

Totodată, rezultatele monitoringului financiar servesc drept sursă suplimentară de informare a Guvernului și autorităților publice competente în procesul luării deciziilor privind administrarea și deetimizarea patrimoniului public, după caz, privind restructurarea, atragerea investițiilor private prin privatizare sau identificarea soluțiilor de consolidare a disciplinei financiare și de sporire a eficienței utilizării patrimoniului public.

Rezultatele monitoringului financiar se utilizează de către autoritățile publice competente la efectuarea previziunilor cu privire la evoluția activității întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, diagnosticarea stării financiare a acestora și a nivelului de gestionare a patrimoniului public, inclusiv prin estimarea încasărilor la buget sub formă de defalcări/dividende din profitul net obținut.